

Bezoek Ruigoord

Haven Amsterdam

Vrijdag 6 maart 2009

Programma:

11.15 uur: havengebouw: ontvangst door Hans Gerson,
algemeen directeur Haven Amsterdam

Algemeen directeur Hans Gerson schetst het beleid van de haven van Amsterdam en de plaats van Ruigoord in de haven voor een aandachtig Groen!-publiek.

12.00 uur: rondrit door de haven naar Ruigoord, o.l.v. Ab Van der Neut,
senior adviseur mediacommunicatie en public affairs

kerk Ruigoord:

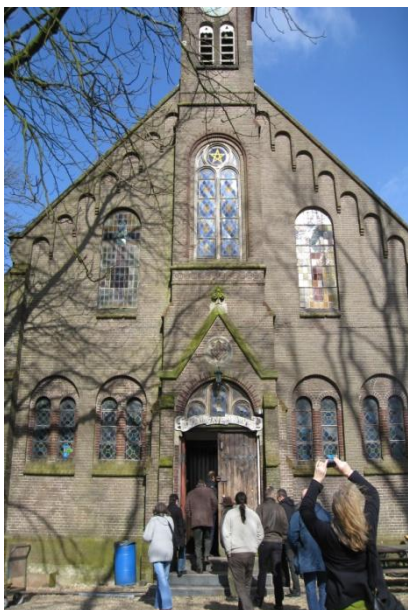
toelichting door Frans Roodenburg , oorspronkelijk bewoner van
Ruigoord

toelichting door Rudolph Stokvis over de geschiedenis van 35 jaar
kunstenaarskolonie

toelichting door Eelco Doorn bij de plannen voor Ruigoord

*Rudolph Stockvis, Eelco
Doorn en Frans Roodenburg
geven toelichting in de kerk
van Ruigoord*

14.00 uur: stadhuis Amsterdam: ontvangst door Freek Ossel, wethouder Lucht- en Zeehaven, Werk en Inkomen, Diversiteit en Grote Stedenbeleid

Wethouder Ossel licht de investeringen van de stad Amsterdam in Ruigoord toe, en luistert naar het verhaal van de Doelenaars over de afbraakpolitiek van de Vloamse regering.

Een positieve toekomst voor Doel

Het voortbestaan van het polderdorp Doel is meer dan ooit bedreigd. Bulldozers worden ingezet om een massasloop te organiseren, ook in woongebied en ook van huizen die niet onbewoonbaar zijn. De Vlaamse regering, met minister-president en minister van Havens Peeters voorop, wil Doel helemaal tegen de vlakte tegen eind augustus 2009. Om plaats te maken voor een nieuw containerdok.

het voorbije decennium

In januari 1998 werd door de toenmalige rooms-rode Vlaamse regering het lot van Doel bezegeld. Er werd beslist dat het Deurganckdok zou worden aangelegd, dat Doel daardoor onleefbaar zou worden en dat een sociaal begeleidingsplan zo snel mogelijk het dorp moest ontruimen. Op het nieuw uitgetekende gewestplan werd de plaats van het dorp dan ook als industriegebied ingekleurd.

Groen! (Agalev) heeft zich altijd ingezet voor het behoud van Doel. Een voorwaarde voor deelname aan de paars-groene regering in 1999 was dan ook het terugdraaien van de beslissingen van 1998. In 2000 heeft de Vlaamse regering het principe vastgelegd dat de mensen in Doel kunnen blijven wonen zolang er geen bouwvergunning is afgeleverd voor een nieuw getijdendok. Het instrument dat hiervoor werd gehanteerd, is het tijdelijk woonrecht, dat door een regeringsbeslissing van april 2001 van kracht werd.

In 2000 toonde de leefbaarheidsstudie voor Doel aan dat het dorp perfect leefbaar is naast het Deurganckdok en ook de gewestplanwijziging werd in dat jaar door de Raad van State vernietigd, waardoor de dorpskern van Doel nog steeds woongebied is.

In 2001 was het de inschatting dat ten vroegste in 2007 een beslissing zou worden genomen over het Saefthinghedok. Daarom werd ook nieuwe bewoning toegelaten en werd het tijdelijk woonrecht ingesteld tot eind 2006, zonder de aflevering van een bouwvergunning voor het dok los te laten als voorwaarde voor het verdwijnen van Doel.

De huidige Vlaamse regering heeft in maart 2007 beslist dat geen nieuwe bewoning meer is toegelaten, dat het tijdelijk woonrecht eenmalig wordt verlengd tot eind augustus 2009 en dat een afbraakplan wordt opgemaakt en uitgevoerd.

De meeste inwoners van Doel zijn (onder druk) vrijwillig vertrokken en de eigenaar (Maatschappij voor Grond- en Industrialisatiebeleid van het Linkerscheldeoevergebied) en beheerder (Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Land van Waas) van de woningen hebben er alles aan gedaan om zo weinig mogelijk nieuwe inwoners in Doel toe te laten en de leegstaande huizen zo snel mogelijk slooprijp te maken.

Maar geen enkele regeringsbeslissing heeft het principe uit 2000 – Doel blijft bestaan zolang er geen bouwvergunning is voor het Saefthinghedok – gewijzigd. Het is dan ook onmenselijk en zonder een formele beleidsbeslissing als basis, dat de huidige Vlaamse regering Doel zo snel mogelijk met de grond gelijk wil maken.

waarom moet Doel nu tegen de vlakke?

Er is nog geen bouwvergunning voor het Saeftinghedok afgeleverd en de beslissing over de verdere ontwikkelingen van de haven van Antwerpen zal pas door de volgende Vlaamse regering worden genomen. Maar minister-president Peeters wil blijkbaar voldongen feiten creëren, om de kans op heropstanding van Doel zo klein mogelijk te maken. Want het is onzinnig om Doel te slopen voor de aanleg van een overbodig Saeftinghedok.

Alle experts stellen, ook in een economisch gunstig klimaat, een groeivertraging van de containertrafiek voorop. De Antwerpse haven heeft een containercapaciteit van 16 miljoen twintigvoetcontainers (TEU) en in 2008 werden 8,5 miljoen containers af- en aangevoerd. Het Deurganckdok kan 7,5 miljoen TEU verwerken, waarvan in 2008 1,8 miljoen TEU werd gebruikt.

We worden dagelijks met de crisis, ook in de containertrafiek, geconfronteerd, maar zelfs als de hoogste trafiekprognoses realiteit worden, is een nieuw groot containerdok economische onzin.

De innovatieve ontwikkelingen op de terminals kunnen ervoor zorgen dat we met inbreiding en optimalisering van de ruimteproductiviteit de meest positieve groeiprognoses kunnen opvangen.

In de haven van Rotterdam gaat men uit van een stijging van de productiviteit van de bestaande terminals van 2% per jaar. Als we dat in Antwerpen halen, is er geen enkele meter nieuwe containerkaai nodig om de hoogste prognose tot 2030 (18 miljoen TEU) aan te kunnen. En dan zijn er nog inbreidingsmogelijkheden aan de Noordzeeterminal en het Verrebroekdok.

De containerbehandeling is sterk geautomatiseerd en zorgt niet voor een hoge tewerkstellingsgraad per hectare. De Nationale Bank van België stelde vast dat in de maritieme sector in 2007 de werkgelegenheid gelijk bleef, ondanks de sterke stijging van de trafieken. De daling van de directe werkgelegenheid per miljoen ton behandelde goederen is een duidelijke trend. Volgens de Economische Ontwikkelingsstudie (EOS) voor de haven van Antwerpen zorgde 1 miljoen ton goederen in de transportgerelateerde havenactiviteiten in 1995 nog voor 309 directe arbeidsplaatsen. In 2004 leverde 1 miljoen ton goederen nog 240 directe arbeidsplaatsen op. Een industriële haven zorgt voor beduidend meer arbeidsplaatsen dan een logistieke haven met belangrijke containeractiviteiten. Volgens de EOS zal de directe werkgelegenheid in de transportgerelateerde sector van de haven van Antwerpen in 2030 nog 1/3 lager liggen in 2004. Dan zal 1 miljoen ton goederen behandelen nog 159 arbeidsplaatsen opleveren.

Transportgerelateerde havenactiviteiten zorgen ook niet voor meer indirecte werkgelegenheid dan de andere havenactiviteiten en volgens de EOS zal ook de verhouding tussen directe en indirecte werkgelegenheid gelijk blijven: per directe arbeidsplaats, komt er 1,15 indirecte arbeidsplaats bij.

Van alle aan- en afgevoerde containers wordt maar een kleine minderheid ook 'behandeld' in de buurt van de havens. Deze 'behandeling' (strippen en stoffen) moet voor de economische meerwaarde zorgen van de containertrafiek, maar de mogelijkheden om met containers toegevoegde waarde te creëren worden beperkter, want tegen 2015 zal volgens studie bureau One Stone Consulting Group nog ruim 50% van de trafiek in Europa bestaan uit

cargo, bijna 30% uit transshipment (overslag van het ene zeeschip op het andere zeeschip) en zowat 20% uit lege containers (door handelsoevenwichten).

Terwijl volgens de EOS tussen 2002 en 2030 de directe toegevoegde waarde van de transportgerelateerde sector met 25% zal dalen, zal in diezelfde periode de directe toegevoegde waarde van de industrie (per hectare) stijgen met 30%.

Het is duidelijk dat er geen enkel economisch valabel argument is om het Saefthinghedok aan te leggen, 1000 ha landbouwgrond op te offeren en Doel van de kaart te vegen.

De discussie over de uitbreiding van de haven van Antwerpen gaat enkel over containers. Zoals uit de EOS blijkt zal voor alle niet-containertrafiek de groei stagneren of zelfs licht afnemen. Conclusie is dan ook (plan-MER p.35) "dat voor de overige trafiekstromen (bulk, stukgoed, ro/ro) in alle situaties voldoende tot ruim voldoende overslagcapaciteit aanwezig is."

Ook voor de industriële ontwikkelingen is geen uitbreiding nodig. "In de haven bevinden zich nog zo'n 800 ha aan terreinen, die reeds uitgegeven zijn aan industriële ondernemingen, maar die nog niet effectief benut worden. Deze interne reserves volstaan om de bestaande industriële vestigingen in de haven tot 2030 te laten groeien." (plan-MER p. 69) Als geen nieuwe haveninfrastructuur wordt aangelegd (nulscenario) neemt de beschikbare netto-oppervlakte voor industriële activiteiten toe met zo'n 135 ha. De behoefte aan terreinen voor nieuwe inplantingen tot 2030 bedraagt volgens EOS in een lagegroei-scenario zo'n 56 ha en in een hogegroei-scenario zo'n 225 ha. Ook de inbreidingsscenario's (A-varianten uit plan-MER) zorgen voor ruim voldoende beschikbare industriegrond.

Conclusie: de hele discussie over de uitbreiding van de haven van Antwerpen gaat over de noodzaak van een tweede containerdok in de Waaslandhaven. Die noodzaak is er helemaal niet.

Maar toch zet de Vlaamse regering dagelijks bulldozers in om Doel te slopen. De bewoning in Doel stopt op 31 augustus 2009, volgens de beslissing van de huidige Vlaamse regering van maart 2007. Er zijn in Doel nog een twaalftal bewoners-eigenaars, die geen gebruik hebben gemaakt van de vrijwillige onteigening en het sociaal begeleidingsplan(2003). Zij hebben een aangetekend schrijven gekregen dat zij eind augustus de woning moeten verlaten. Er is ook nog geen onteigeningsplan voor de verplichte onteigening van die woningen. Tevens kunnen zij geen gebruik maken van de "geldelijke voordelen" die voorzien waren in het sociaal begeleidingsplan. Dit is in strijd met het gelijkheidsbeginsel: er kan in Doel niet onteigend worden met twee maten en twee gewichten.

Maar er zijn ook nog oorspronkelijke Doelenaars die hun woning voor 2003 vrijwillig lieten onteigenen, maar wel bleven wonen, voortgaande op de beslissing van de vorige regering, dat Doel als woonzone zou blijven bestaan tot er een vergunning voor het Saefthinghedok zou zijn. Ook zij worden bedrogen, ook zij hebben een brief gekregen dat zij weg moeten, ondanks het feit dat er voor het nieuwe dok nog geen vergunning is.

Een overzicht van de huizen in Doel en de sloop is hier terug te vinden:

<http://www.doel2020.org>

<http://www.kunstdoel.net/nl/meer-beeldmateriaal-voor-kd-outsideproject>

een positieve toekomst voor Doel

In plaats van een definitief afbraakplan voor Doel, wil Groen! een heropbouwplan. Een woondorp aan de Schelde met 1.000 inwoners kan Doel niet meer worden, maar de huidige bewoners willen blijven en ook nieuwe inwoners zijn welkom. Doel blijft, evenals de gehuchten Prosperpolder en Saffthinge, een woonkern, maar dan op kleinere schaal.

Het dorp heeft ook andere troeven die de heropleving vorm kunnen geven. De ligging aan de rand van de haven maakt Doel geschikt om een aantal havengerelateerde diensten te vestigen. Maar Doel is ook de poort naar de open ruimte. De nieuw ontwikkelde natuur, met een naar Vlaamse normen grote aaneengesloten oppervlakte, is een aantrekkingspool voor zachte recreatie. Een informatiecentrum over de natuurlijke omgeving van de haven, in het verlengde en op fietsafstand van Emmadorp (verdronken land van Saefthinge), maakt van Doel een geschikte stopplaats voor fietsers. De directe band met de Schelde is er nog steeds, het recreatieve haventje kan heropgebouwd worden, in de weekends tijdens de zomermaanden trekt de veerdienst tussen Doel en Lillo massa's volk en in de nabijheid ligt het toeristisch opgewaardeerde Fort Liefkenshoek. Deze toeristisch-recreatieve mogelijkheden bieden kansen om in Doel opnieuw, en met succes, horecazaken te vestigen.

Een evolutie van de voorbije jaren is de ontwikkeling van Doel als verzamelplaats van kunstenaars. Zij zorgen voor een toegevoegde waarde en extra dynamiek in het bedreigde dorp. Doel kan uitgroeien tot een kunsteventementendorp: ateliers, expositieruimten, festiviteiten, ... Een thuishaven voor allerlei kunstdisciplines, een smeltkroes van creativiteit, in een uniek kader, dicht bij de grootstad.

Met Ruigoord in Amsterdam als inspiratiebron (waar de overheid heeft geïnvesteerd in ateliers en expositieruimten) kan Doel voor Antwerpen een culturele vrijhaven worden. Doel als permanente verblijfplaats voor een aantal kunstenaars en als dorp met ateliers en expositieruimtes voor kort verblijvende of pendelende kunstenaars.

Doel beter bereikbaar maken – met de auto, de fiets, het openbaar vervoer en de veerdienst – is een belangrijke stap voor de herwaardering van het dorp.

Het Hooghuis, de molen, de kerk ... voor Groen! worden het geen beschermd monumenten die steen voor steen worden afgebroken om in Bokrijk weer opgebouwd te worden. Het worden de ankerpunten voor een hernieuwde dynamiek van Doel.

Als het van Groen! afhangt, is het nog niet te laat om Doel nog positieve toekomstperspectieven te bieden.

De volgende Vlaamse regering zal definitieve beslissingen moeten nemen over de verdere ontwikkelingen van de haven van Antwerpen. De samenstelling van de Vlaamse regering zal dus bepalend zijn voor de overlevingskansen van Doel.

Inspiratie in de haven van Amsterdam

Ruigoord is een dorpje op een voormalig eiland aan de kop van de Afrikahaven, temidden van het industriegebied Westpoort, waar alle gebouwen en gronden een culturele bestemming hebben.

Ruigoord past in een eeuwenoude traditie van 'kunstenaarskolonies' waar kunst en leven worden geïntegreerd tot een gemeenschappelijk experiment. Ruigoord is een idealistisch en idyllisch oord waar kunstenaars aan hun eigen oeuvre werken. Het is echter de nadruk op gezamenlijke projecten die er het karakter van eigentijdse kunstenaarskolonie aan geeft. De kunstenaars die in Ruigoord individueel werken in ateliers en studio's vormen tezamen met een aantal kunstenaars van elders een kunstenaarsgemeenschap die veel gezamenlijke projecten opzet. De voor eenieder toegankelijke, interactieve, interdisciplinaire en multiculturele groepsactiviteiten vormen de reden en het bestaansrecht van de culturele vrijhaven Ruigoord.

"Naties bevochten elkaar, maar kunstenaars uit verschillende culturen bleven samenwerken en elkaar inspireren."

*Het zicht vanuit het
kerkportaal van Ruigoord en
een van de 15 kunstateliers.*

Kunstenarsdorp Ruigoord bestaat al meer dan 35 jaar en is geëvolueerd van een door alternatieve kunstenaars gekraakt dorp naar een erkend kunstenaarsdorp. Ruigoord is een kunsteventendorp geworden. De overheid heeft geïnvesteerd in de restauratie van de kerk en de grote schuur voor exposities en optredens en in de inrichting van ateliers. Ruigoord telt meer dan vijftien ateliers, twee grote publieksruimten en een groots groen buitengebied. Met het havenbestuur en de stad Amsterdam is er dialoog en samenwerking.

“Ruigoord is niet alleen een schatkamer voor het milieu, het is ook een proeftuin voor de toekomst, inhoudelijk en bestuursmatig. Eigenlijk gaat het voortdurend om de oeroude krachtmeting tussen de mateloosheid, de schaalloosheid, de normloosheid, tegenover de kwaliteit van het bestaan. Zal de verbeelding ook buiten Ruigoord weer aan de macht komen?” (Derde Ruigoordrede – M. Bierman)

Ruigoord, midden in de haven, waar ruimte voor mensen en creativiteit en een duurzaam havenbeleid partners kunnen zijn.

